

Němci mají Lejno, Britové mají Truss. To není náhoda! Co je čeká?

- CZ24 News | 7. září 2022

UK: Novou premiérku si vybralo členstvo Konzervativní strany, kterému slíbila konzervativní politiku. Uvidíme, co tomu řekne zbytek obyvatelstva.

Nová premiérka britského Spojeného království Liz Trussová vyhrála celkem přesvědčivě soutěž o to, kdo víc zaujme členstvo Konzervativní strany. Tomu také ve svém prvním vystoupení v nové funkci slavnostně slíbila, že bude premiérkou konzervativní vlády pro konzervativce. Ale co nabídne těm ostatním? Nic?

Vnitrostranický plebiscit konzervativců měl vybrat ze dvou přeživších kandidátů po tvrdém parlamentního výběru, kdy byly hlasováním poslanců zmíněné strany během jediného týdne v několika kolech vyřazovány nejslabší kusy. Až poslední dva přeživší šli do mimoparlamentní části volby, které se tentokrát zúčastnilo více než 200 tisíc členů, o třetinu víc než když volili předchozího premiéra Borise Johnsona. A v této skupině teď zabrala řízná konzervativní hesla, jako je snižování daní a osekání regulace od pracovního práva po životní prostředí.

Trussová, která sloužila v Johnsonově vládě jako ministryně zahraničních věcí, slíbila také rozsáhlé řešení sociálních důsledků energetické krize, což se zdálo jejímu soupeři, bývalému ministru financí Savidu Javidovi jako neřešitelný rozpor. Poukazoval na to, že se slibuje zvýšení výdajů, přestože daňová zátěž má klesnout. Ale Trussová to má ekonomicky podložené, chápeme-li ekonomii jako obor, jehož úkolem je vysvětlovat vědecky, proč předchozí prognózy nevyšly. Prognóza za nabízeným zdánlivým rozporem mezi zdroji a možnostmi se opírá o základní kámen víry této části politického spektra. Je jím přesvědčení, že snižování daní je nejjistější cesta k hospodářskému růstu. Ledaže by k žádnému růst nedošlo, ale pak se jistě najde něco, co za to může.

Na splnění svých slibů má Trussová dva roky, což je nejzazší termín, kdy musí být vypsány nové parlamentní volby. Premiérka britské vlády má jinak při stanovování volebního termínu volné ruce v tom smyslu, že může volbami využít případné příznivé (nebo neřešitelné) situace dřív. Omezena je jen tím, že nesmí přesluhovat. Avšak rozdíl mezi volbou královny krásy konzervativců a všeobecnými volbami je zřejmý, protože voleb se účastní nejméně stokrát víc občanů. S řečmi o konzervativní vládě pro konzervativce, kdy by zbytek obyvatelstva stál stranou pozornosti, proto měla být premiérka Trussová opatrnější. Ale skutečné programové projevy teprve budou následovat, tak si snad ujasní, kde jí to skřípe.

Průzkumy volebních preferencí ukazují, že labouristé vedou o 10 procentních bodů, teď by tedy volby jasně vyhráli. Sociální sliby Trussově představují ryzí propadák, protože podle pondělního průzkumu YouGov jim věří jenom 19 procent dotázaných, zatímco 67 procent jim nevěří. Ale torryové podle listu Guardian doufají, že radikální kroky nové premiérky přinesou v nejbližších týdnech vítězství v její bleskové válce o podporu občanů.

<https://www.theguardian.com/politics/2022/sep/05/liz-truss-triumphs-but-she-is-already-running-out-of-time>

Jak tedy uvedený list poznamenává, moc času na to premiérka nemá. Jistou nadějí skýtá zkušenost, že změna vůdce straně pomůže. Jenže volba tuto stranu dost rozdělila. Savid Javid, poražený konkurent Trussově v hlasování členů strany, byl favoritem konzervativních poslanců. Jako první

opustil vládu po seriálu skandálů, které učinily Borise Johnsona naprosto nevěrohodným, a předpokládal, že ho vystřídá. Proto nabízel politiku typu standardní zboží z regálu na skladě.

Trussová mohla zaujmout jen extrémní polohou, proto z ní padala prohlášení, jako že by neváhala stisknout červené tlačítko pro jaderný úder, neví, jestli považovat Francii (nebo aspoň prezidenta Macrona) za přítele nebo že se rázně vyrovná s omezeními brexitové smlouvy s EU. Nejspíš pojala vnitrostranické volby jako silvestrovskou estrádu, aby později, až rozjařenost opadne, nabídla serióznější program.

Komentář v levicovém Guardianu vidí spor Trussově s vlastními nespokojenými poslanci docela dramaticky:

„Její plány na řešení energetické krize a transformaci ekonomiky pro povzbuzení růstu se neobejdou bez úprav zákonů, pro které potřebuje jejich hlasy. Jenže v parlamentu už prosakují řeči, že ještě než se ujala funkce, rozladění poslanci začali sepisovat výzvy k novému výběru vůdce. Trussová to vnímala jako tlak na jmenování kabinetu, který by stranu sjednocoval. To však odmítají její spojenci, protože tak by jmenovala do funkcí i ty, kdo ji během tvrdé volební kampaně otevřeně kritizovali.“

Co tedy čeká Británii v době války na Ukrajině, bezpříkladné energetické krize a inflace, širokého strachu z chudoby, rozkmotření s evropskými spojenci, zoufalého boje regionů o doplňující zdroje, protože nemají ani na zalepení děr v silnici před zimou (asfalt býval z Ruska), v době vyčerpaného zdravotnictví po covidu či hrozícího rozpojování království, o kterém uvažuje Severní Irsko a Skotsko? Zdá se, že nic pěkného. Ledaže by to levice pochopila jako jedinečnou příležitost, jak obnovit pokusy o návrat k moci a zásadní změnu kurzu.

Foto: Liz Trussová (Twitter)

AUTOR: Zbyněk Fiala